

ገጽ 21, 7, 10

የኦሮሚያ ኢንቨስትመንት
ጽ/ቤት

የኢንቨስትመንት ማኑዋል
ቅጽ 1

- ❖ የኢንቨስትመንት
- ❖ የማበረታቻ
- ❖ የመሬትና
- ❖ የሌሎችም ፍቃዶች አሰጣጥ አሰራር ቅድመ
ተከተል

From the Library of

ፊንፊኔ
ሚያዚያ 1993

ፍጹህ አጥባቢ ወልደ ዮሐንስ
FESSEHA ATLAN WOLDE YOHANNES

ማውጫ

<u>ርዕስ</u>	<u>ገጽ</u>
1. መቅደም	1
2. የኦሮሚያ ክልል አጠቃላይ ገጽታ	2
3 ባለሀብቶችን ለመሳብ የየተወሰዱ አበረታች ማሻሻያዎች.....	7
4 የኢንቨስትመንት አማራጭ እድሎች.....	8
5 መሠረተ ልማቶች	15
6 የኢንቨስትመንት መሬት አፈቃቀድና የመሬት ኪራይ ተመን.....	17
7 ለቱሪዝምና ለኢንዱስትሪ ሥራ የሚውል የኪራይ ዋጋ	18
8 ለኢንዱስትሪ የሚውለው የገጠር መሬት የኪራይ ዋጋ	21
9 የመሬት ስምምነት እንዲፈርስ የሚያስገድድ ሁኔታዎች	23
10 የኦሮሚያ ኢንቨስትመንት ጽ/ቤት.....	24
11 የኢንቨስትመንት ፈቃድ የንግድ ምዝገባ የሥራ ፈቃድ የአሠራር ቅደም ተከተል.....	24
12 የኢንቨስትመንት ማበረታቻ	25
13 ከቀረጥ ነፃ መብት ለማግኘት መሟላት ያለባቸው መረጃዎች.....	25
14 ከገቢ ግብር ነፃ ለመሆን መሟላት ያለባቸው መረጃዎች.....	26
15 ከገቢ ግብር ነፃ ለመሆን መማላት ያለባቸው መረጃዎች	26
16 ለንግድ ምዝገባ የሚቀርቡ ማመልከቻዎች...	27
17 የንግድ ማህበራት ዋና ምዝገባ አፈጻጸም....	27
18 የሥራ ፈቃድ ለማውጣት መሟላት የሚገባቸው መረጃዎች	28

በመሆኑም ይህ ማንኛውም በጽ/ቤታችን በኩል ያለውን አሠራርና ቅደም ተከተሉን ለማሳወቅ የተሞከረበት ሲሆን ለቢሮአችን አገልግሎት ተጠቃሚዎች በቂ ግንዛቤ እንደሚሰጥ ተስፋ እናደርጋለን።

የአሮሚያ ኢንቨስትመንት ጽ/ቤት ፊንፊኔ

የአሮሚያ ክልል አጠቃላይ ገፅታ

የቆዳ ስፋት

በኢትዮጵያ ማዕከላዊ ክፍል የሚገኘው የአሮሚያ ክልላዊ መስተዳድር ከትግራይ ብሔራዊ ክልላዊ መስተዳድር በስተቀር ከተቀሩት ክልሎች ጋር የሚዋሰን ሲሆን በደቡብ ምሥራቅ ከኬንያ ጋር ይዋሰናል።

ከተቀሩት ክልሎች ጋር ሲነፃፀር አሮሚያ በቆዳ ስፋቱ የመጀመሪያውን ደረጃ የያዘ ሲሆን ይህም 360 ሺህ ስኩዩር ኪ.ሜ እንደሚሆን መረጃዎች ይገልጻሉ።

የህዝብ ብዛት

በ1987 በተደረገው የህዝብ ቆጠራ መሠረት 20 ሚሊዮን ከሚገመተው የክልሉ ህዝብ ብዛት ወደ 17,730,000 በገጠር፣ ቀሪው 2,300,000 ደግሞ በከተማ እንደሚኖር ለማወቅ ተችሏል። ከዚህ ውስጥ አምራቹ የሰው ኃይል / ከ15_64 ዓመት ዕድሜ ያለው ወደ 10 ሚሊዮን ተሰልፏል። ይህም በክልሉ ከፍተኛ የሆነ አምራች ኃይል መኖሩን የሚያመለክት ነው። ክልሉ በ12 ዞኖች፣ በ180 ወረዳዎች የተዋቀረ ሲሆን 375 ከተሞችን በውስጡ ይዟል።

ቋንቋ

እፍን ለሮሞ የክልሉ መንግስት የሥራ ቋንቋ ሲሆን የተለያዩ ብሔር ብሔረሰቦችን በውስጡ የያዘ በመሆኑ በርካታ ቋንቋዎች ይነገሩበታል። አማርኛ፣ እንግሊዝኛ፣ ኦሪብኛ ከብዙ በጥቂቱ የሚጠቀሱ ናቸው።

የመሬት ክፍታ

የክልሉ ዝቅተኛ ሥፍራ ከባህር ወለል በታች 500 ሜትር ክፍተኛው ከባህር ወለል ከ500_2500 ክፍታ ላይ ይገኛል።

የአየር ንብረት

የክልሉ የአየር ንብረት ሁኔታ እንደ መሬቱ አቀማመጥ ደጋ፣ ወይናደጋ ቆላ፣ ተብሎ የሚከፈል ሆኖ የደጋማዎቹ በታዎች ዓመታዊ አማካይ የሙቀት መጠን ከ15_20 ዲግሪ ሲንቲግሬድ፣ የቆላማዎች ከ20_25 ዲግሪ ሲንቲግሬድ እንደሚደርስ መሬቶቹ ያመለክታሉ።

ክልሉ ክፍተኛውን የዝናብ መጠን የሚያገኘው ከሰኔ እስከ ነሐሴ ባሉት ወራት ሲሆን ከመጋቢት ግንቦት ባሉት ወራቶችም አነስተኛ የዝናብ መጠን ያገኛል። የክልሉ ምሥራቃዊ ክፍሉ አማካይ ዓመታዊ የዝናብ መጠን 200 ሚ.ሜ ሲሆን የክልሉ ምዕራባዊ ክፍሉም እስከ 2600 ሚሊ ሜትር የዝናብ መጠን ያገኛል።

ኢኮኖሚ

የሕዝቡ ዋና መተዳደሪያ ግብርና ነው። በለም መሬትና በተፈጥሮ ሀብቱ የታደለው የእርሚያ ክልል ከአጠቃላይ የቆዳ ስፋት 50 በመቶ ለግብርና ሥራ ምቹ ነው። በክልሉ የተለያዩ ወንዞችና ጅረቶች የሚመነጨበትና የሚፈሰበት እንደ ዳቡሶ፣ ዳዴሳ፣ ጉደር፣ ሙገር፣ ጂማ፣ የላይኛው ባሮ፣ ጊቤ፣ ገናሌ፣ ዋቤ ሸበሌ፣ ፈፈም፣ አዋሽና ሰገንን የመሳሰሉ ክረምት ከበጋ የሚፈሰ ወንዞችን በውስጡ ያካተተ ከመሆኑም በተጨማሪ ለዓሣ ሀብት ልማትና ለመስኖ ልማት የሚጠቅሙ ሀይቆች፣ ማለትም አብያታ ዝዋይ፣ ዓለማያ፣ ላንጋኖና፣ ወንጧ፣ በክልሉ ያሉ ሲሆን ለክልሉ ልማት መፋጠንም ትልቅ ድርሻ ያላቸው ናቸው።

በእርሚያ ክልል 19,066,800 የቀንድ ከብቶች፣ 9,973,500 በጎችና ፍየሎች 8,475,600 የጋማ ከብቶችና 8.5 ሚሊዶን ዶሮዎች ይገኛሉ። በአጠቃላይ ከአገሪቷ ጠቅላው የእንስሳት ሀብት ከ36-48 በመቶ የሚሆነው በእርሚያ ውስጥ ይገኛል።

ማዕድን

የበርካታ ማዕድናት ባለቤት የሆነው እርሚያ ክልል በካርስ ምድር ፅንሰ ወርቅ፣ መዳብ፣ ዜንክ፣ ሲልካ፣ የድንጋይ ከሠል፣ ፕላቲኒየም፣ ኒኬል፣ ብረት፣ ሬረሜታል / ታንታሊየም፣ ቤሪሊየም / ከአሉን ግራናይት ፍልድስፖር፣ እብነበረድና የመሳሰሉት ማዕድናት ይገኙበታል።

የዱር አራዊት

በኢትዮጵያ ብቻ ከሚገኙ 31 አጥቢ የዱር እንስሳትና 28 የአእዋፋት ዝርያዎች መካከል 20ዎቹ የዱር እንስሳትና 28ቱ የአእዋፍት ዝርያዎች የሚገኙበት በዚህ ክልል 277 አጥቢ የዱር እንስሳትና 861 የአእዋፍት ዝርያዎች እንደሚኖሩበት ታውቋል።

ቱሪዝም

ለተለያዩ የቱሪዝም ልማት አመቺ ከሆኑ የክልሉ 13 የተፈጥሮ ሀይቶች መሀከል ሆራ፣ ባቡጋያ፣ ብሾፍቱ፣/ ዝዋይ፣ ላንጋና፣ ወንጪ ሀሮማያ ከፊል ሀብቶቿ ሲሆኑ በተጨማሪም ቦኩ፣ ገረጋዲ፣ ሰንገቡሬ ና ሸላ ፍልውሃዎች ይጠቀሳሉ። የሰፍ ኡመር ዋሻ፣ የጂማው አባጅፋር ቤተመንግሥትና የመሳሰሉት ታሪካዊ ቦታዎች በአሮሚያ የሚገኙ ሲሆን በሌላም በኩል ሶስት ፖርኮች፣ አምስት ጥብቅ የዱር እንስሳትና፣ 18 ጥብቅ የደን ክልሎች ለዱር እንስሳት ቱሪዝም ልማት አመቺ ናቸው።

ባለሀብቶችን ለመሳብ የተወሰዱ አበረታች ማሻሻያዎች

በፊደራል መንግስት የኢንቨስትመንት አዋጅ ቁጥር 37/88 እና በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 7/88 ለባለሀብቶች የተፈቀዱ ማበረታቻዎች እንደተጠበቁ ሆነው በተጨማሪም ክልሉ ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ግልጽና አበረታች አዋጆችና መመሪያዎች አውጥቶ ተግባር ላይ በማዋል ባለሀብቶችን የበለጠ ለማበረታታት ችሏል። ከተደረጉት ማሻሻያዎች መካከል፡-

- > የገጠር መሬት የውል ዘመን እስከ 45 ዓመት መራዘሙ ።
- > ከፍተኛው የገጠር መሬት የኪራይ ተመን በዓመት በሄክታር ብር 135 ብቻ እንዲሆን መወሰኑ፤
- > በደን ልማት፣ ለሆስፒታልና ለከፍተኛ ክሊኒክ ግንባታ የሚውል መሬት ከሊዝ ነፃ መደረጉ፤
- > የገበሬ መሬትን እስከ 15 ዓመት ለሚደርስ ጊዜ መከራየት እንዲቻል መፈቀዱ፤
- > ባሁኑ ወቅት ለአርሻ ሥራ ሊውል የሚችል ከግማሽ ሚሊዮን ሄክታር ያላነሰ መሬት ተጠንቶ ለባለሀብቶች እንዲዘጋጅ መደረጉ፤
- > በቡና ተክል፣ በሻይ ቅጠል ልማትና በሌሎች ቋሚ ተክሎች ላይ ለሚሰማሩ ባለሀብቶች እስከ 4 ዓመት ለሚደርስ ጊዜ ከመሬት ኪራይ ነፃ እንዲሆኑ መወሰኑ፤

- > ከአምስት ዓመታት በላይ ሳይታረስ የቆየውን ወይንም ድንገል መሬትን በዝናብ ያለማ፣ በመስኖ ልማት ላይ የሚሠማራና ምርጥ ዘርን የሚያመርቱ ባለሀብቶች ቦርዱ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት አራት ዓመት ላልበለጠ ከመሬት ክራይ ነፃ ይሆናሉ። እንደዚሁም በሚወጣው መመሪያ መሠረት በደን ልማት ላይ የሚያሳትፉ አካላት ከመሬት ክራይ ነፃ እንዲደረጉ መወሰኑ።
- > በሐይቆች ዳርቻ በቱሪዝም መስክ ሊካሄዱ ለሚችሉ ፕሮጀክቶች የኪራይ ዘመን ጣሪያና ተመን መዘጋጀቱ፣
- > የገጠር መሬት በማስያዝ የባንክ ብድር ማግኘት እንዲቻል ሁኔታዎች መመቻቸታቸው፣
- > በከተሞችና በገጠር የኢንቨስትመንት አማራጭ ዕድሎች ተጠንተው መዘጋጀታቸው፣
- > የኢንቨስትመንት የመሬት መስተንግዶ ከአንድ ሳምንት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ የሚጠናቀቅ መሆኑ፣ ባለሀብቶችን ለማበረታታት እየተደረገ ያለው ጥረት አበረታች መሆኑን ይጠቁማል።

የኢንቨስትመንት አማራጭ እድሎች

ግብርና፣

በክልሉ የቆዳ ስፋት 50 በመቶ ለግብርና አመቺ ቢሆንም እስከ አሁን ድረስ በአርሶ አደሩ የለማ ከ20% እንደማይበልጥ መረጃዎች ይጠቁማሉ። እንደዚሁም በመስኖ ሊለማ ከሚችለው ከ1ሚሊዮን ሄክታር መሬት ውስጥ በባህላዊ የመስኖ አሠራር የለማው ከ5.7 በመቶ አይበልጥም።

በአሁኑ ወቅት የክልሉ መንግሥት በግብርና ክ/ኤኮኖሚ መሠማራት ለሚፈልጉ ባለሀብቶች ከግማሽ ሚሊዮን ሄክታር ያላነሰ በማጥናት ባለሀብቶችን በመጠባበቅ ላይ ይገኛል።

በመሆኑም በክልሉ በሚከተሉት በእርሻ ልማት ዘርፎች ለመሠማራት ለሚፈልጉ ባለሀብቶች ሁኔታዎች የተመቻቹ ናቸው።

ከብርዕ ሰብሎች ጎሰንዴ፣ ገብስ፣ የቢራ ገብስ/ ከአገዳ ሰብሎች / ማሸላ፣ ዘንጋዳ፣ በቆሎና የመሳሰሉት/ ከቅባት እህሎች / ኑግ፣ ሰሊጥ፣ ጎመንዘር፣ ተልባ፣ ጉሎ ወዘተ.../ የመሳሰሉት / ከቅመማ ቅመም / በርበሬ፣ ዝንጅብል/ ለአግሮ እንዲስትሪ አገልሎት ሊውሉ የሚችሉት የአትክልትና ፍራፍሬ ዓይነቶች ለውጭ አገር ገበያ ሊቀርቡ የሚችሉ ቡና፣ ሻይ ቅመም፣ ጥጥ፣ የቃጫ ተክል እንዲሁም ማር፣ የዕጣን ዛፍ፣ ለመሳሰሉት ተግባራት የሚያገለግሉ የደን ምርቶችና ሌሎችም በክልሉ ውስጥ በተለያዩ ደጋግና ቆላማ አካባቢዎች በብዛት ሊመረቱ እንደሚችሉ ተረጋግጧል ።

ዳቡስ፣ ዴዴሳ፣ ጉደር፣ ሙገር፣ ጅማ፣ የላይኛው ባሮ፣ ጊቤ፣ ገናሌ፣ ዋቢ ሸበሌ፣ ፋፈም፣ አዋሽና ሰገንን የመሳሰሉ ክረምት ከበጋ የሚፈሉ ወንዞችን ጨምሮ አብያታ፣ ዝዋይ ዓለምማያ፣ ወንጨ ሐይቆች እንዲሁም ለዓሣ ሀብት ልማት ምቹ የሆኑ እንደ ግልገል ጊቤ ያሉት ግድቦች በክልሉ መኖር ለአካባቢው ልማት መፋጠን ትልቅ ድርሻ ይኖራቸዋል።

እንደዚሁም በክልሉ በተካሄዱ ጥናቶች መሠረት ከፍተኛ የዓሣ ሀብት ክምችት እንዳለ ሲታወቅ በሀይቆችና በወንዞች ብቻ እስከ 18,000 ቶን በዓመት ማምረት እንደሚቻልና በአንፃሩ በአሁኑ ሰዓት በዓመት የሚመረተው ከ3 በመቶ የማይበልጥ ለመሆኑ ይህም መስክ የባለሀብቶችን ተሳትፎ የሚፈልግ ሆኗል።

እንዲሁም፡

የክልሉ ሰፊ የሀብት ክምችት፣ የተሻለ መሠረተ ልማት አውታርና የህዝብ ብዛት የተለያዩ ዓይነት እንዲቀረጹ እንዲቋቋሙ መሠረት ጥሏል። በዚህ መሠረት ባለው ሰፊ የእንስሳት ሀብት ክምችት ላይ በመመሥረት የሥጋ ኢንዱስትሪዎች፣ ማምረቻዎች፣ የጫማ ፋብሪካዎችና የተለያዩ የምግብ ኢንዱስትሪዎች ማቋቋም የሚያስችል የተመቻቸ ሁኔታ መኖሩን መገንዘብ ይቻላል።

በክልሉ የግብርና ግብአቶች ለማምረት፣ የምግብ /አግሮ ኢንዱስትሪ/ የኪሚካል ውጤቶች፣ የጨርቃ ጨርቅ፣ የእንጨት የደን ልማት ውጤቶች ማምረቻ ኢንዱስትሪዎችን፣ የሀትመት፣ የወረቀት ሥራ ኢንዱስትሪዎችን፣ የቡና ማበጠሪያዎችና ማጠቢያዎችን የዱቄት፣ የሣሙናና ሌሎች ፋብሪካዎችን ለማቋቋም ለሚፈልጉ ባለሀብቶች በቂ የጥሬ ዕቃ ሀብት ክምችት እንዳለም ለማወቅ ተችሏል።

በተጨማሪም የብረታ ብረት፣ የማዳበሪያ፣ የሲሚንቶ፣ የሺት ግላስ (Sheet Glass) ፣ የእንስሳት መድሃኒቶች ፣ የስኳር ማምረቻዎችና መስል ኘሮጀክቶችን ለማቋቋም የሚያስችሉ የ168 የተለያዩ አነስተኛና መካከለኛ

የኢንዱስትሪ ዘርፎች፣ እንዲሁም የ9 ትላልቅና መሠረታዊ ኢንዱስትሪዎች ኘሮፋይሎችን አዘጋጅቶ በግልና በጋራ በመሆን ራሳቸውን ጠቅመው ክልሉን ለማልማት ፍላጎት ላላቸውን ባለሀብቶች የተመቻቸ ሁኔታን ፈጥሮ በመጠባበቅ ላይ ይገኛል።

ማዕድን

የበርካታ ማዕድናት ሀብት ባለቤት የሆነችው እሮሚያ በከርሰ ምድሯ፣ ፅንሰ ወርቅ፣ መዳብ፣ ዚንክ፣ ሲልክ፣ ድንጋይ ከሰል፣ ኘላትኒየም፣ ኒኬል፣ ብረት፣ ሬርሜታል፣ ታንታለም፣ ቤራሊዩም፣ ሊትየምሳንድህ፣ ከሮሚየም ከአሊን፣ ግራናይት፣ ፊልድስፐርት፣ ዶሎማይት፣ ሶዳአሽ፣ እብነበረድና ደይቶማይትን የመሳሰሉ ማዕድናት ይገኙባታል።

ግራናይት፣ ኒስ፣ ሰርፕንትናይት፣ አንፈበላይት፣ ዳዩራይት፣ ላይሞስቶን እምነበረድ፣ ትራቬርታይን፣ ሳንድስቶን፣ የሸክላ አፈር፣ የወንዝ ጠጠር፣ ባዛልት፣ እግኒም ብራይት፣ ፑሚስና ስኮሪያ አሸዋ የመሳሰሉት ለኮንስትራክሽን የሚውሉ ጥሬ ሀብቶች በስፋት መገኘታቸው በጥናት ተረጋግጧል።

የክልሉ መንግሥት ብረት ነክና ብረት ነክ ያልሆኑ ማዕድናት የሚገኙበትን ሥፍራና የክምችት መጠን ያጠና በመሆኑ በዚህ ሥራ ላይ መሠማራት ለማፈልጉ ባለሀብቶች አስፈላጊውን መረጃ ለመስጠት ክግጅት ነው። እንደዚሁም የማዕድን ውሃን በመምራት ሥራ ላይ መሠማራት ለሚፈልጉ ባለሀብቶችም የሥራው መስክ

አስተማማኝና ውጤታማ በመሆኑ ባለሀብቶች ሊያተኩሩበት የሚችሉበት የሥራ መስክ ነው።

ኢነርጂ፣

በክልሉ ከሚገኙት ወንዞች አዋሽ፣ ቀጠ፣ ፊንጫኦ፣ ሶርና በሌሎችም የኃይድሮ ኤሌክትሪክ ሀይል በማመንጨት ሥራ ላይ ለመሠማራት ለሚፈልጉ ባለሀብቶች ዘርፉ ገና ያልተነካ በመሆኑ ለባለሀብቶች ሌላው ክፍት የሥራ መስክ ነው።

ቴሪዝም፣

በአሮሚያ የቴሪዝም ክፍለ ኢኮኖሚ ሊዳብር የሚችለው የክልሉን የቴሪዝም ሀብቶችና የቴሪስት ፈላጎቶችን መሠረት ያደረገ የቴሪዝም መሠረተ ልማት አቅርቦትን በብዛት በዓይነትና በጥራት በክልሉ ማልማት ማደራጀትና ማስፋፋት ሲቻል መሆኑ ይታመናል።

በክልሉ በሚገኙት የቴሪዝም ሀብቶች ላይ በመመስረት የዱር እንስሳትና የአዕዋፍ ጉብኝትና ፎቶስፋሪ፣ የተራራ ቴሪዝም፣ ጀብዱ ቴሪዝም፣ የወንዝ ላይ መዝናኛ፣ የተፈጥሮ አካባቢ ጉብኝትና ጥናት፣ የባህል ጉብኝትና ሌሎች የቴሪዝም እንቅስቃሴዎችን በስፋት ማካሄድ እንደሚቻል ተረጋግጧል። ይህም ባለሀብቶች በክልሉ የተለያዩ ዓይነትና ደረጃ ያላቸው ሆቴሎች፣

የአስጎብኝነት፣ የአደን አገልግሎቶች በመስጠት ተጠቃሚ የሚሆኑበት ዕድል የሰፋ መሆኑን ያመለክታል።

በውሃ ላይ ሪሶርት ልማት አመቺ ከሆኑ የክልሉ 13 የተፈጥሮ ሀይቶች መካከል ደብረዘይት የሚገኙት / ሆራ፣ ባበጋያ፣ ቢሾፍቱ/፣ ዝዋይ ሀይቅ /ዝዋይ/፣ ላንጋኖ ሀይቅ / ላንጋኖ/፣ ወንጪ ሀይቅ /ምዕራብ ሸዋ/ ሻላ ሀይቅ ምሥራቅ ሸዋ፣ሀሮማያ ሀይቅ / ምሥራቅ ሀረርጌ/ ተጠቃሾች ናቸው። በአሮሚያ ሐይቶችና አካባቢያቸው የቴሪዝም መስሀቦች፣ እንደመሆናቸው የሐይቅ ዳር ሆቴሎች ለማቋቋም ልዩ ልዩ የውሃ ላይ መዝናኛዎችን ለመሥራት ሥራዎች እንዲሁም የተፈጥሮ አካባቢ የጉብኝት ኘሮግሞችን ለማደራጀት የኢንቨስትመንቱ ተጠቃሚ ለመሆን ያስችላል ተብሎ ይታመናል።

አሮሚያ በፍልውሃ ሀብቶችም የታደለች ናት። ለፍልውሃ ሪሶርት ልማት አመቺ መሆናቸው ከተረጋገጠላቸው መካከል በምሥራቅ ሸዋ የሚገኙት ቦኩ፣ ገረጋዲና ሻላ፣ ፍልውሃዎች ጥቂቶቹ ሲሆኑ በዚህ አካባቢም የፍልውሃ ሪሶርት ሆቴሎችን ከማልማት ጋር ከፍተኛ የፈዋሽነት ባህርይ ያላቸው የፍልውሃ ሕክምና ማዕከሎች ማደራጀትን ጨምሮ ባለሀብቶች የአርት ሥራዎች፣ የእጅ ሙያ ውጤቶች ፣ ባህላዊ አለባበሶችና ጌጣጌጦች፣ ታሪካዊና ባሕላዊ ሥፍራዎች፣ ከተፈጥሮ ዋሻዎች/ በባሌ ዞን ከሚገኘው የሶፍ ኡመር ዋሻና ከምዕራብ ሐረርጌው የአጨሬ ዋሻ/ እና ከመሣሰሉት ተጠቃሚ የሚሆኑበት ዕድል መኖሩን መረጃዎች ያስረዳሉ።

ማህበራዊ ዘርፍ፣

ለአገሪቷ የኢኮኖሚ ልማት መፋጠን የትምህርትና የጤና ተቋማት መስፋፋትና መበራከት ወሳኝ በመሆኑ በተሻሻለው አዲሱ የኢንቨስትመንት አዋጅ በልዩ ትኩረት እንዲታይ ሆኗል። የክልሉ መንግሥትም እነዚህ ተቋማት ከሌሎች የኢኮኖሚ ዘርፎች ጋር ያላቸውን ትስስር በውል በመገንዘብ ልዩ ማበረታቻ እንዲፈቀድላቸው አድርጓል።

መሠረት ልማቶች

መንገድ፣

ለኢንቨስትመንት መስፋፋት የመንገድ በተመቻቸ ሁኔታ መኖር የምርት ግብዓቶች ወጪ ማምረቻው ለማድረስና ምርትን ለገበያ ለማቅረብ ወሳኝነት ይኖረዋል። መንግሥትም ልዩ ትኩረት በመሰጠት አዲስ መንገድ በመሥራትም ሆነ ያሉትን በማሻሻል ላይ የሚገኝ ሲሆን በክልሉ 2.105 ኪ.ሜ አስፋልት፣ 2,292 ኪ.ሜ ጠጠር (Gravel) 4,355 ኪ.ሜ የገጠርና 1,171 ኪ.ሜ በጋና ክረምት የሚያስከድ መንገድ አለ። እንደዚሁም ጁቡቲን አዲስ አበባንና ከድሬደዋን የሚያገናኘው 778 ኪ.ሜትር ርዝመት ያለው የባቡር ሀዲድ መንገድ አሮሚያን አቋርጦ ይዘልቃል። በተለያዩ የአሮሚያ ዞኖች የአየር ማረፊያ ቦታዎች መኖራቸው ባለሀብቶች በኢንቨስትመንት እንቅስቃሴ ላይ እንዲሳተፉ የሚጋብዛቸው ነው።

ቴሌኮሙኒኬሽን፣

ክልሉን ከአለም አቀፍና ከአገር ውስጥ ከተሞች ጋር የሚያገናኝ የቀጥታ መሥመር የስልክ ሥርጭት እስከ ዞንና ወረዳዎች ድረስ የተዘረጋና በመዘርጋት ላይ ያለ በመሆኑ የፖስታ፣ የስልክ፣ የፋክስ (Fax) የኢንተርኔት (Internet) የቴሌቪዥን ሥርጭት አገልግሎት በተሻለ ሁኔታ ማግኘት ተችሏል።

የፋይናንስ ተቋማት፣

በኦሮሚያ የባንክና የኢንሹራንስ አገልግሎቶች በሁሉም ዞኖች ዋና ከተማዎችና በአንዳንድ ወረዳዎችም ተቋቋመው ይገኛሉ። የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ፣ የልማት ባንክ፣ የኮንስትራክሽንና የቢዝነስ ባንክና የግል ባንኮችና ኢንሹራንሶች ቅርንጫፋቸውን በመክፈት አገልግሎት በመስጠት ላይ ይገኛሉ።

የኢንቨስትመንት መሬት አፈቃቀድና የመሬት ክራይ ተመን

መሬት ለማግኘት ስለሚቀርብ ማመልከቻ

1. የገጠር መሬት፣

- በገጠር በተለያዩ የልማት ሥራዎች ላይ መሳተፍ የሚፈልጉ ባለሀብቶች የመሬት ጥያቄን እንደሚከተለው ያቀርባሉ። የመሬት ፍላጎታቸው እስከ 200 ሄክታር ከሆነ በባሌ፣ በቦርና፣ በምዕ/ወለጋ፣ በምሥራቅ ወለጋ፣ በጂማ፣ በኢሉበር፣ በምዕራብ ሸዋ ጥያቄያዎቻቸውን የሚያቀርቡት ልማት ሥራውን ሊያካሄድ በፈለጉበት ዞን አስተዳደር ይሆናል። ውሳኔም የሚያገኙት በተጠየቀው ዞን ኢንቨስትመንት ኮሚቴ ውሳኔ አማካይነት ነው።
- በተራ ቁጥር 1 በተዘረዘሩት ዞኖች ከ200 ሄክታር በላይ የሚጠይቁት ባለሀብቶችና በተቀሩት ዞኖች አርሲ፣ ምሥራቅ ሐረርጌ፣ ምሥራቅ ሸዋ፣ ምዕራብ ሐረርጌ፣ ሰሜን ሸዋ የመሬት ጥያቄ የሚያቀርቡት ለክልሉ ኢንቨስትመንት ቦርድ ሲሆን ውሳኔው በዚህ ቦርድ ደረጃ ይወሰናል።

የገጠር መሬት የኪራይ ተመን

4. ለኢንቨስትመንት የሚውል የገጠር መሬት መነሻ የኪራይ ተመን /ብር/ሄክታር/

ደረጃ	ዞን	በጋና በክረምት ወራት ከሚያገለግለው የመኪና መንገድ ያለው ርቀት /በኪሎ ሜትር/				
		< 10	11-25	26-40	41-55	> 55
1ኛ	ምሥራቅ ሸዋ፣ ምዕራብ ሸዋ፣ አርሲ	135.00	129.60	124.42	119.44	114.66
2ኛ	ጅማ፣ ሰሜን ሸዋ፣ ምሥራቅ ሐረርጌ	114.75	110.16	105.75	101.52	97.46
3ኛ	ምሥራቅ ወለጋ፣ ምዕራብ ሐረርጌ፣ ባሌ	97.54	93.64	89.89	86.29	82.83
4ኛ	ኢሉባበር፣ ቦረና፣ ምዕራብ ወለጋ	82.91	79.59	76.41	73.35	70.40

ለቱሪዝምና ለኢንዱስትሪ ሥራ የሚውል የገጠር መሬት የኪራይ ዋጋ

➤ ለቱሪስት አገልግሎት ግንባታ የሚውለው የገጠር መሬት የኪራይ ዋጋ ከዚህ በታች ከተጠቀሰው ዋጋ በታች አይሆንም፡፡

ተ.ቁ	የመሰህቡ ዓይነትና ስም	ዞን	የኪራይ ዋጋ ብር /ኪ.ሜ/ ዓመት	
			ኪ.ሜ	ሄክታር
1.	ሀይቆች ላንጎና / ቢች ያለውና ቢሻን ጋሪ/	ምሥራቅ ሸዋ	1.00	10000
•	ቀሪው ላንጋና			

• አበጀታ ሻላ	ምሥራቅ ሸዋ	0.50	5000
• ፍል ውኃ			
• የጉብኝት ሳይት			
• ምሥራቅና ምዕራብ /አሰክ ጆክ ድረስ /	ምሥራቅ ሸዋ	0.25	2500
• ቀሪው አብጃታ ሻላ	ምሥራቅ ሸዋ		
• ዝዋይ /ከተማ አካባቢ ውጭ ያለ/	ምሥራቅ ሸዋ		
• ኪሉሌ	ምሥራቅ ሸዋ		
• መገሪሳ	ምሥራቅ ሸዋ		
• ወንጫ	ምዕራብ ሸዋ		
• ሀሮማያ /ከተማ ክልል ውጪ የሆነ/	ምሥራቅ ሐረርጌ		
ደንዳ ሐይቅ	ምዕራብ ሸዋ	0.10	100 ር
ፖርቶች የባሌ ተራራዎች ፖርክ ሀ. ዲንሾ ከተማ አካባቢ	ባሌ	0.25	2500
ለ/ ቀሪው የባሌ ተራራዎች ብ.ፖርክ ዱር አንሰሳት መጠለያዎች ሰንቀሌ ደራ ጆሉ ቱኔ ሙክታር ያቤሉ ባቢሊ ዲዲሳ /የታጩ/	ባሌ	0.10	1000
ፍል ውኃዎች ለደራ ቦኩ አካባቢ ገረገዴ	ምሥራቅ ሸዋ	2.00	2000
ገረገዴ	“	1.00	1000
ግሻዎች ሰፍ ቡመር ሌሎች ግሻዎች	ባሌ	0.10	1000
ደሮች ጫሊሞ ገጂ ሳሌም ዋንገስ በለጠ ጌራ	ምዕራብ ሸዋ ኢሉባበር ጂማ ምዕንብ	0.10	1000

	ጂባት ገርገዳ	ሐረርጌ ምዕራብ ሸዋ ምዕራብ ወለጋ		
	ፋፋቶች ሶሪ በሬዳ ቁጠ ለቱች	ኢሉአባቦር ምዕራቅ ወለጋ ምዕራብ ወለጋ	0.10	1000
	ለቱሪስት አገልግሎት የሚውልና በሁሉም ወቅቶች ከሚያገለግሉ አውራ መንገድ እስከ 5 ኪ.ሜትር የሚርቅ የኢንቨስትመንት መሬት	በሁሉም ዞኖች	0.10	1000

* የለሎች መስህቦች የመሬት ክሬይ ዋጋ በኢንቨስትመንት ቦርድ የሚወሰን ይሆናል

2. የቱሪስት አገልግሎቶች ግንባታ ውል ዘመን ከዚህ በታች የተዘረዘረው መብለጥ የለበትም፡፡

- > የባለ 3 ኮከብ ወይም ከዚያ በላይ ደረጃ ያለው ሆቴል ለ45 ዓመታት
- > የባለ 1 ና 2 ኮከብ ደረጃ ሆቴል ለ40 ዓመታት
- > ከዚህ አንቀጽ በተራ ቁጥር ሀ ወይም ለ ሥር ከተጠቀሱት ውጭ የሆኑ የቱሪስት አገልግሎቶች ለ25 ዓመታት

4. ለኢንዱስትሪ የሚውለው የገጠር መሬት የኪራይ ዋጋ ከዚህ በታች ከተጠቀሰው ዋጋ በታች ሊሆን አይችልም፡፡

ተ.ቁ	የመሬት ሁኔታ	ዞን	የኪራይ ዋጋ ብር ኪ.ሜ ዓመት	
			ኪ.ሜ	ሄክታር
	ከአስፋልት መንገድ 5 ኪሎ የሚርቅ	ምዕራቅ ሸዋ	0.34	3400
	ከአስፋልት ወይም ከበጋና ከክረምት መንገድ እስከ 5 ኪ.ሜ የሚርቅ	ቀሪዎቹ አሥራ አንድ ዞኖች	0.10	1000
	ከለይ ከተጠቀሱት ውጭ የሆነ	በሁሉም ዞኖች	0.03	300

5. ለቱሪስት አገልግሎት ወይም ለኢንዱስትሪ ግንባታ ሥራዎች የዋለ የገጠር መሬት ኪራይ ለኢንቨስትመንት ሥራ የሚሆነውን የገጠር መሬት አጠቃቀም ሁኔታ ለመወሰን በኦሮሚያ ክልል በወጣው አዋጅ /ተሻሻሎ በወጣው/ ቁጥር 3/87 አንቀጽ 13 ሥር በተገለጸው መሠረት ይከፈላል፡፡

6. ይህ የኪራይ ተመን ከአዲስ አበባ መስተዳደር አንስቶ እስከ 10 ኪ.ሜ ርቀት ባለው ክልል ውስጥ ያለውን አያካትትም፡፡

2. የከተማ ቦታ በተለያዩ ኦሮሚያ ከተሞች የልማት ሥራን ማካሄድ የሚፈልጉ ባለሀብቶች የመሬት ጥያቄያቸውን የሚያቀርቡት መሬት በሚፈልጉት የከተማ አስተዳደር ዘንድ ይሆናል፡፡ የመሬት ውሳኔ የሚያገኙት በዚያው ከተማ አስተዳደር ሲሆን የመሬት ፍላጎት ከፍተኛ በሆነባቸው ኦሮሚያ ከተሞች እንደ አዳማ፣ ቢሾፍቱ፣

ዝዋይ፣ ሻሽመኔ፣ ዱከም፣ ሞጆ፣ እና ከአዲስ አበባ በ10 ኪ.ሜ ርቀት ውስጥ የሚገኙት ቦታዎች /ከተሞች/ የመሬት ውሳኔ የሚያገኙት በክልሉ መንግሥት በተቋቋመው የኢንቨስትመንት ኮሚቴ ነው።

3. የሊዝ ዘመን

የከተማ መሬት በሊዝ ዘመን እንደ ኘሮጀክቱ ፀባይና ቦታ ከ30 ዓመት እስከ 99 ዓመት ለሚደርሱት ዓመታት መኮናተር ይችላሉ። እንደዚሁም የገጠር መሬትን እንደኘሮጀክቱ ፀባይ ከ 20 ዓመት እስከ 45 ዓመት በኪራይ መያዝ ይቻላል።

የገጠር መሬት የኪራይ ዘመን

በምስራቅ ሸዋ፣ በምዕራብ ሸዋ፣ አርሱ፣ ጅማ፣ ሰሜን ሸዋና ምሥራቅ ሐረርጌ ፣ እንደሚከተለው ይሆናል።

የመሬት ስፋት በሂ/ር	በዝናብ የሚለግ		የመስኖ ልማት		ቅይጥ ግብርና	የእንሰሳት ልማት	ደን ልማት
	ቋሚ ተክል	አመታዊ ተክል	ቋሚ ተክል	አመታዊ ተክል			
< 200	25	20	30	25	25	20	30
201-500	30	25	35	30	30	-	35
>500	40	35	45	40	40	-	45

የገጠር መሬት የኪራይ ዘመን በምስራቅ ወለጋ ፣ ምዕራብ ሐረርጌ ፣ በባሌ፣ ኢሉባቦር፣ ቦረናና ምዕራብ ወለጋ እንደሚከተለው ይሆናል።

የመሬት ስፋት በሂ/ር	በዝናብ የሚለግ		የመስኖ ልማት		ቅይጥ ግብርና	የእንሰሳት ልማት	ደን ልማት
	ቋሚ ተክል	አመታዊ ተክል	ቋሚ ተክል	አመታዊ ተክል			
< 200	30	25	35	30	30	25	35
201-500	35	30	40	35	35	-	40
>500	45	40	45	40	40	-	45

የመሬት ስምምነት እንዲፈረስ የሚያስገዱ ድህረ ሰነድ ሁኔታዎች

- > ባለሀብቱ መሬት ተረክቦ በሰድስት ወራት ውስጥ ሥራ ካልጀመረ
- > ባለሀብቱ የሚመለከተውን አካል ሳያሳውቅ ለሌላ አካል ማሰለፍና ለሌላ ተግባር ሳይግዛል፣
- > የመሬት ኪራይ በወቅቱ አለመክፈል፣

የአሮሚያ ኢንቨስትመንት ጽ/ቤት

ጽ/ቤቱ በአዋጅ በተሰጠው ስልጣን መሠረት በክልሉ ከ250,000 በላይ ኢንቨስት ለሚያደርጉ ያገር ውስጥ ባለሀብቶች የኢንቨስትመንት ፈቃድ ለመስጠት፣ የክልሉን ዕምቅ የተፈጥሮ ሀብት ክምችትና የኢንቨስትመንት አማራጭ ዕድሎችን ለማስተዋወቅ ለባለሀብቶች መረጃና ምክር ለመስጠት እንዲሁም መሬት የሚያገኙበትን ሁኔታ ለማመቻቸት የተቋቋመ አካል ነው።

አላስፈላጊ ቢሮክራሲን ለማስወገድ ጽ/ቤቱ የአንድ ማዕከላዊ አገልግሎት የጀመረ በመሆኑ የሥራ ፈቃድና የንግድ ምዝገባ በጽ/ቤቱ አማካይነት ይሰጣል።

የኢንቨስትመንት ፍቃድ የንግድ ምዝገባና የሥራ ፍቃድ የአሠራር ቅደመ ተከተል

የኢንቨስትመንት ፈቃድ ለመውሰድ ስለሚቀርብ ማመልከቻ

ኢንቨስት ማድረግ የሚፈልጉ ባለሀብቶች በጽ/ቤቱ የተዘጋጀውን የማመልከቻ ቅጽ በመውሰድ ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት መረጃዎች ከእያንዳንዱቸው 3 ኮፒ ጋር አያይዘው ማቅረብ ይኖርባቸዋል።

- ስለ ንግድ ማመልከቻ የተዘጋጀ መግለጫ
- ከቀረጥና ታክስ ነፃ እንዲገቡ የሚፈለጉትን መሣሪያዎችና ዕቃዎች ዓይነትና ብዛት የሚያሳይ ዝርዝር /ንግድ/ ማመልከቻ ኢንቨስት / ፣
- ንግድ ማመልከቻ በንግድ ማህበር ሲሆን የማህበሩን መመሥረቻ ጽሁፍና መተዳደሪያ ደንብ፣
- ማመልከቻው በወኪል የሚቀርብ ከሆነ የውክልና ሥልጣን ማረጋገጫ ሰነድ፣
- ማስፋፋት ወይም ማሻሻል ሲሆን የዚሁ አጭር መግለጫና የአፈጻጸም ሪፖርት፣

ከላይ የተዘረዘሩት ሰነዶች ተሟልተው ሲቀርቡ ጽ/ቤቱ አሥር ቀናት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ፈቃድ ይሰጣል። ማመልከቻው ውድቅ ከተደረገ ለምን ውድቅ እንደተደረገ ባለሀብቱ በጽሁፍ እንዲያውቅ ይደረጋል።

የኢንቨስትመንት ማበረታቻ

ማበረታቻ በሚፈቀድባቸው የኢንቨስትመንት መስኮች ኢንቨስት የሚይዳረጉ ባለሀብቶች በኢንቨስትመንት ደንብ ቁጥር 32/79 መሠረት የሚከተሉትን ማበረታቻዎች ተጠቃሚ ይሆናሉ።

- ለንግድ ማመልከቻ የሚያስፈልጉትን መሣሪያዎችና ዕቃዎች ከቀረጥ ነፃ ማስገባት መቻል።
- ከገቢ ግብር ነፃ መሆን
- ከገቢ ግብር ነፃ የመሆን መብት በተሰጠበት ዘመን ውስጥ ከሣራ የገጠመው ንግድ ለተወሰኑት ዓመታት በተጨማሪ ከገቢ ግብር ነፃ እንዲሆን ይደረጋል።

ከቀረጥ ነፃ መብት ለማግኘት መሟላት ያለባቸው መረጃዎች

- የኢንቨስትመንት ሰርቲፊኬት
- ዕቃ የተጫነበት ሠነድ (Bill of Loading and invoice)
- መሬት ለፕሮጀክቱ መኖሩን የማረጋገጫ ሠነድ
 ሰነዶቹ ተሞልተው ሲቀርቡ የቀረጥ ነፃ መብት ከተሞላ መረጃ ጋር ለኢትዮጵያ ኢንቨስትመንት ባለስልጣን ይልካል።

ከገቢ ግብር ነፃ ለመሆን መሟላት ያለባቸው መረጃዎች

- የኢንቨስትመንት ሠርቲፊኬት (የታደሰ)
- አግባብነት ያላቸውን ለሎች ፍቃዶች ማቅረብ
 /የሥራ ፍቃድ የንግድ ምዝገባ/
 ለአጽ/ቤቱ የሚወሰድ የክትትል ቅጽ በመሙላት ማቅረብ
- ሕጋዊ የመሬት ባለቤትነት ማስረጃ
- ከሠራተኞች የሚሰበሰብ የገቢ ግብር ገቢ መሆኑ የሚያረጋግጥ መረጃ

ከገቢ ግብር ነፃ የመሆን መብት የሚሰጠው ከላይ የተዘረዘሩት መረጃዎች በትክክል ሲቀርቡናበጽ/ቤቱ የክትትል ቡድን ሥራውን በትክክል መጀመሩ ሲረጋገጥ ብቻ ነው።

ለንግድ ምዝገባ የሚቀርቡ ማመልከቻዎች

ለግለሰብ የንግድ ሥራ

የዋና ምዝገባ የማመልከቻ ቅጽ በመግዛት ከሚከተሉት ሠነዶች ጋር ማቅረብ ይኖርበታል።

- ቀደም ሲል ያልተመዘገበ ከሆነ የንግድ ወይም የሥራ ፈቃድ፣
- እንደ ፕሮጀክቱ ፀባይ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት፣
- በውክልና የሚከናወን ከሆነ የውክልና ማረጋገጫ ሠነድ፣

የንግድ ማህበራት ዋና ምዝገባ አፈጻጸም

- የማህበሩ ምሥረታ በጋዜጣ ታትሞ የወጣበት ማስታወቂያ
- የማህበሩ መመሥረቻ ጽሑፍና መተዳደሪያ ደንብ፣
- ሥራው በውክልና ከሆነ የውክልና ማረጋገጫ ሠነድ፣

አክሲዮን ማህበር

- ከላይ ከተዘረዘሩት በተጨማሪ ማህበሩ ያሳለፈው ውሳኔ ቃለ ጉባኤ
- በጥሬ ገንዘብ ከተሸጡት እክሲዮኖች ቢያንስ የሩብ ዋጋ በማህበሩ ስምና ሂሳብ በተወሰነ ባንክ ስለመቀመጡ ካስቀማጩ ባንክ የተሰጠ ማረጋገጫ፤
- በዓይነት የተደረጉ መዋጮዎች ካሉ የዋጋ ግምት ህጋዊ ማስረጃ
- ከእያንዳንዱ የእክሲዮን ናሙና በጽሁፍ ይቀርባል።

የንግድ ምዝገባ ክፍያ

የካፒታል መጠን	የክፍያ መጠን
እስከ 500 ብር	5ብር
ካፒታሉ በአንድ ሺህ ብር በጨመረ ቁጥር	አንድ ብር የሚያስጨምር ሲሆን በአጠቃላይ 100ብር መብለጥ የለበትም

የሥራ ፈቃድ ለማውጣት ማሟላት የሚገባቸው መረጃዎች

የንግድ ማህበር ከሆነ

- የኢንቨስትመንት ፍቃድ
- የንግድ ምዝገባ ምሥክር ወረቀት ፍቶ ኮፒ
- የማህበሩ መመሥሪያ ፅሁፍና መተዳደሪያ ደንብ
- እንደ ፕሮጀክቱ ልዩ ፀባይ የሙያ ማረጋገጫ ልዩ ምሥክር ወረቀት
- መሬት ለመኖሩ ማረጋገጫ

በግለሰብ የሚከናወን ከሆነ ከላይ ከተጠቀሱት ከ ለ ለበተቀረ ሌሎች መረጃዎችን ማምጣት አለበት።

የሥራ ፍቃድ ለማውጣት የሚያስፈልገው የክፍያ መጠን ከብር 200 አይበልጥም።

ፈቃድ እድሣት

የኢንቨስትመንት ፈቃድ በየዓመቱ የሚታደስ ሲሆን የሥራ ፈቃድ ከወጣ በኋላ አይታደስም። ሆኖም የሥራ ፍቃድ የሚታደሰው አግባብነት ባለው ሴክተሪያል መሥሪያ ቤት አማካይነት ይሆናል።

ኢንቨስትመንት ፍቃድን ለመውሰድና ለማሳደስ የሚያስፈልገው የክፍያ መጠን

ተ.ቆ	የፕሮጀክት ካፒታል	አዲስ ፕሮጀክት		የግብረ-ሥራ ፕሮጀክት	
		አዲስ ፍቃድ ለመውሰድ	ለግብደ ስ	ፍቃድ ለመውሰድ	ለግብደ ስ
	እስከ 500,000 ብር	400	200	200	100
	ከ500,000- 1000,000	500	250	250	125
	1000,000 - 5000,000	600	300	300	150
	ከ5000,000 በላይ	700	350	350	175

የባለቤትነት ለውጥ ለማድረግ

የኢንቨስትመንት ፈቃድን ወይም የሥራ ፈቃድን በሽያጭ ወይም በውርስ ለሌላ አካል ለማስተላለፍ በቀድሞ ፍቃድ የሰጠውን አካል ዘንድ በማመልከቱ ተቀባይነት ካገኘ በውልና

ማሰረጃ ጽ/ቤት መመዝገብ ይኖርበታል። በተጨማሪም ለ ሶስተኛ ወገኖች በጋዜጣ ማስታወቂያ በማውጣት በ 30 /ሰላሣ/ ቀናት ውስጥ ተቋዋሚ አለመቅረቡን ማረጋገጥ አለበት።

ምትክ ፈቃድ ስለማግኘት

የኢንቨስትመንት ወይም የሥራ ፈቃድ የተበላሸበት ወይም የጠፋበት ምትኩን ለማግኘት

ፈቃዱ የተበላሸበት ከሆነ የተበላሸውን ፈቃድ ጽ/ቤቱ እንዲመልስ አድርጎ በምትኩ ሌላ ፈቃድ በተመሳሳይ ቁጥር ይሰጠዋል።

ፈቃድ የጠፋበት ከሆነ አመልካቹ በራሱ ወይ በጋዜጣ አሳውጆ በ ሠላሣ ቀናት ውስጥ ተቋዋሚ አለመቅረቡን አረጋግጦ ምትክ ፈቃድ ይሰጠዋል።

የፈቃድ ሥረዛ

ፈቃድ ከወሰዱ በኋላ ፈቃዱ እንዲሠረዝ የፈለገ አካል የሚከተሉትን ማሟላት አለበት፡

- > በአመልካቹ የተጻፈ ማመልከቻ
- > የጋዜጣ ምስክር ወረቀት
- > የምዝገባ ምስክር ወረቀት
- > ሌሎች አግባብነት ያላቸው ፍቃዶች

የኢንቨስትመንት ፍቃድ እንዲሠረዝ የሚያሳገድድ ሁኔታዎች

- > ባለሀብቱ ዕቃዎችን ቀረጥ ሳይከፍልበት ሀገር ውስጥ ካሰገባ በኋላ ከተለመለት ዓላማ ውጪ ሲያውል
- > ፍቃዱን ከተፈቀደለት ሥራ ውጪ ለሕገወጥ ተግባር ሲጠቀምበት ከተገኘ
- > ፍቃዱን የወሰደው በተጭበረበረ መረጃዎች ከሆነ
- > ፍቃድ የሰጠውን አካል ሳያሳውቅ ፍቃድ ለሌላ አካል አላልፎ ሲገኝ

ቅሬታ ስለማቅረብ

ኢንቨስትመንትን በተመለከተ ቅሬታ ያለው ባለሀብት አቤቱታውን ለክልሉ ኢንቨስትመንት ቦርድ ጽ/ቤት ዘንድ ማቅረብ ይችላል። ቅሬታውን በአካል ወይም በጽሑፍ መግለጽ ያልፈለገ ሰው በጽ/ቤቱ በሚገኘው የአስተያየት መስጫ ሳጥን ውስጥ አስተያየቱን መክተት ይችላል።

የኢንቨስትመንት ሥራዎችን ለመከወን አስፈላጊ የሆኑ አዋጆች ደንቦችና መመሪያዎች

ሀ. በኦሮሚያ ክልላዊ መንግሥት የወጡ

1. መገለጫ /አዋጅ/ ቁጥር 2/1987 ዓ.ም. የኦሮሚያ ኢንቨስትመንት አስተዳደርን ለማቋቋም የወጣ
2. መገለጫ /አዋጅ/ ቁጥር 3/1987 ዓ.ም. በኦሮሚያ ክልል ለኢንቨስትመንት ተግባር የሚውል የገጠር መሬት አጠቃቀምን ለመወሰን የወጣ
3. መገለጫ /አዋጅ/ ቁጥር 18/1989 ዓ.ም. የኦሮሚያ ኢንቨስትመንት አስተዳደርን ለመወሰን የወጣ
4. መገለጫ /አዋጅ/ ቁጥር 19/1989 ዓ.ም. በኦሮሚያ ክልል ለኢንቨስትመንት ተግባር የሚውል የገጠር መሬት አጠቃቀም ሁኔታን ለመወሰን የወጣ
5. መገለጫ /አዋጅ/ ቁጥር 23/1990 በኦሮሚያ ክልል ለኢንቨስትመንት ተግባር የሚውል የገጠር መሬት አጠቃቀምን ለመወሰን የወጣውን አዋጅ ቁጥር 3/1987 ዓ.ም. ለማሻሻል የወጣ

ለ. በፌዴራል መንግሥት የወጡ

1. አዋጅ ቁጥር 37/1988 ዓ.ም. የኢንቨስትመንት አዋጅ /አጠቃላይ በአገሪቱ የሚከናወኑ የኢንቨስትመንት ተግባራትን በሚመለከት የወጣ አዋጅ ነው/
2. አዋጅ ቁጥር 116/1990 ዓ.ም. የአዋጅ ቁጥር 37/1988 ዓ.ም. ማሻሻያ የኢንቨስትመንት አዋጅ

ደንቦች

3. ደንብ ቁጥር 7/1988 ዓ.ም. የኢንቨስትመንት ማበረታቻ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ከነሠንጠረዥ
4. ደንብ ቁጥር 35/1990 ዓ.ም. ለአገር ውስጥ ባለ ሀብቶች ስለተከለሉ የሥራ መስኮች የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ
5. ደንብ ቁጥር 36/1990 ዓ.ም. የኢንቨስትመንት ማበረታቻ ደንብ ቁጥር 7/1988 ዓ.ም. ለማሻሻል የወጣ በሚኒስትሮች ምክር ቤት የወጣ

ሐ. አጠቃላይ የኢንቨስትመንት ሥራዎችን በተመለከተ የወጡ አዋጆችና ደንቦች የተሻሩ ሆነው ጥቂት አንቀጾቻቸው በሥራ ላይ ያሉ

1. አዋጅ ቁጥር 15/1984 ዓ.ም. ኢንቨስትመንትን ለማበረታታት፣ ለማስፋፋትና ለማስተባበር የወጣ አዋጅ
2. አዋጅ ቁጥር 31/1985 ኢንቨስትመንትን ለማበረታታት፣ ለማስፋፋትና ለማስተባበር የወጣውን አዋጅ ቁጥር 15/1989 ዓ.ም. ለማሻሻል የወጣ
3. ደንብ ቁጥር 17/1982 ስለ ኢንቨስትመንት የወጣ የመንግሥት ምክር ቤት ልዩ ድንጋጌ

ከዚህ በታች የተዘረዘሩት መመሪያዎች በአፋን ኦሮሞ የወጡ ናቸው

1. መመሪያ ቁጥር 1/1988 ይህ መመሪያ የገጠር መሬትን ለማስተዳደርና ለማከራየት የወጣ መመሪያ ነው።
2. መመሪያ ቁጥር 2/1990 ይህ መመሪያ ቁጥር 1/1988 ለማሻሻል የወጣ ሆኖ የገጠርን መሬት ለማስተዳደርና ለማከራየት የወጣ መመሪያ ነው።
3. መመሪያ ቁጥር 3/1990 ይህ መመሪያ ከአዲስ አበባ ከተማ ከ10 ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ የሚገኝ ለኢንቨስትመንት ሥራ የሚውል የገጠር መሬትን ለማስተዳደርና በሊዝ ለማከራየት የወጣ መመሪያ ነው።
4. መመሪያ ቁጥር 4/1990 ይህ መመሪያ የግል ኢንቨስትመንትን ጥያቄን በአንድ መዓከል ለማስተናገድ የወጣ መመሪያ ነው።
5. መመሪያ ቁጥር 5/1990 ይህ መመሪያ የገጠር መሬት የውል ዘመንን አፈጻጸምን አስመልክቶ የወጣ መመሪያ ነው።
6. መመሪያ ቁጥር 6/1990

ይህ የመሬት አሰጣጥን አስመልክቶ ለዛን ኢንቨስትመንት ኩሚቴ ውክልና ለመመስጠት የወጣ መመሪያ ነው።

7. መመሪያ ቁጥር 7/1990
ይህ መመሪያ የመመሪያ ቁጥር 2/1990 ማሻሻያ ሆኖ የገጠር መሬት የክራይ አሰጣጥን የሚመለከት መመሪያ ነው።
8. መመሪያ ቁጥር 8/1990
ይህ መመሪያ የገጠር መሬት በነፃ የሚሠጥበትን ሁኔታ ለመወሰን የወጣ መመሪያ ነው።
9. መመሪያ ቁጥር 9/1990
ይህ መመሪያ ለኢንቨስትመንት የሚውል የገጠር መሬት በተፋጠነ አካሄድ የሚሠጥበትን ለማመቻቸት የወጣ መመሪያ ነው።
10. መመሪያ ቁጥር 10/1990
ይህ መመሪያ ለቱሪዝም ሥራ የሚውል የገጠር መሬት ኪራይ ተመን ለመወሰን የመጣ መመሪያ ነው።
11. መመሪያ ቁጥር 11/1991
ይህ መመሪያ የአብያቶና ሻላ እና ላንጋኖ ሐይቆች ዞኖችን የአስተዳደርና ልማት ለመወሰን የወጣ መመሪያ ነው።
12. መመሪያ ቁጥር 12/1991
ይህ መመሪያ የገጠር መሬት አስተዳደርን ለማመቻቸት የወጣ መመሪያ ነው።